

॥ श्री ॥

अथ श्री त्रिविक्रमपंडिताचार्यसूत श्री नारायणपंडिताचार्यविरचितः

॥ श्री मध्वविजयः ॥

७. षष्ठः सर्गः

एतरेयमथ किंचन सूक्तं सूचयन् सदसि तत्र गरिष्ठः ।

श्रोतुमिच्छति सता भगवद्भ्यः सूक्तभावमिति तावदुवाच ॥ ७.१ ॥

वर्णसौष्ठवगरिष्ठमतृणं तुल्यमात्रमतिमात्रसुलम्ब ।

व्यूढ ह्यङ्गलद घोषममुष्यो चारणं विदधदभ्यधितार्थम् ॥ ७.२ ॥

लङ्कणान्विततया वचनेहस्मिन् देवतागुरुमसावतिशेते ।

मानमित्यपि विधाय धिया ते तत्र तु सूक्तमपरार्थमबोचन् ॥ ७.३ ॥

स्यात् तथेथमपि संभविताहर्षः त्र्यर्थात् श्रुतिषु वित्त दशार्थम् ।

भारतं ननु शतार्थमपि स्याद् वैष्णवं पदसहस्रतयं हि ॥ ७.४ ॥

इत्युदीरयति विस्तृतचित्ते भूसुरा इह जिगीषव एनम् ।

उचुरर्थशतकं हरिनाम्नां वर्ण्यतामिति सहासमुखास्ते ॥ ७.५ ॥

वर्णयामि तदहं सकलं वः सौष्ठवादनु वदंतु भवंतः ।

तं वदंतमिति तेहथ वदंतो वाचमित्यतिदृष्टोद्यममापुः ॥ ७.६ ॥

प्रत्ययप्रकृतिसंगमभङ्गीं शब्दशास्त्रविहतांप्रतिदर्शय ।

शुद्धधीः श्रुतिशिरः शतसिद्धान् अभ्यधात् सपदि विश्वपदार्थन् ॥ ७.७ ॥

यावदर्थशतकं न विशंकः संततोक्तिंकृदपूपुरदेषः ।
वर्णितवधृति दुर्बल चिंताः तावदाकुलहृदो ह्यभवंस्ते ॥ ७.८ ॥

सांगवेदचतुरा इतिहासे शिक्षिताः सुवहबोहप्यतिधृष्टाः ।
नैतदीरितमहो जगृह्णुस्ते विश्वसंस्त्रयपयोहं धुगणा वा ॥ ७.९ ॥

देवतास्वसुलभ प्रतिभा ते मानुषेषु चपलेषु कथा का ।
क्लाम्य सौम्य सकलज्ज नमस्ते ते ब्रवंत इति तं किल नेमुः ॥ ७.१० ॥

वेदशाम्ब्रचतुरैरिह विद्याविशुलिन्सुभिरवाप्तमशैः ।
प्राप केरलसुमंडलजातैः अन्यादायतनमायतचेताः ॥ ७.११ ॥

तर्कतंत्रकुशलानपि पुंसः चर्करीति वत सोहयममानान ।
मानमानमयतीह कथं नो नैष मंडलभुवां समितानाम ॥ ७.१२ ॥

मंत्रयंत्र इति ते द्विजवर्याः अन्यदेशजमुखस्तमपृच्छन ।
सद्ददादसुशंसननिंदाकारिसृज्जगतमर्थमुपेत्य ॥ ७.१३ ॥

तं स्फुटं प्रकथयन स पृणीयाच्छब्दमूलमवदत पृण धतुम ।
तं जिगीषुमथ विप्रमदः प्रीधातुमेष निगदंतमुवाच ॥ ७.१४ ॥

प्रादिभेदमविदन गुणय त्रं मूत पांसुषु लिखन लिपिसंघम ।
भंसयन्निति जहास सुहासो मंसराकुलधियो जडयन सः ॥ ७.१५ ॥

তত প্রসংগবলতোহখিলবিদ্যাপাটবং পৃথঃ হৃদঃ প্রতিবুদ্ধ্য |
আনমন সবহুমানমমী তং যং নমংতি কিল নাকিনিকায়্যাঃ || ৬.১৬ ||

কন্যকাদৃতসুরেংদ্রবপুঃ শ্রীদানবাচিবরসৃক্তহৃদুক্তৌ |
কুত্রচিত সদসি তাবদপালা কীর্তিতাহতিতরুণীত্যমূচে || ৬.১৭ ||

শ্বিত্রিণী ভবতি তং পদবাচ্যেত্যাগ্রহেণ বদতোহবিদুষোহত্র |
কশ্চিদেষ্যতি বিপশ্চিদিহৈনং পৃচ্ছতেত্যমগচ্ছদখোক্তা || ৬.১৮ ||

দেশমেনমচিরাদুপয়াতঃ তাদৃশাকৃতিরহো কৃতবুদ্ধিঃ |
তাংস্তথাহভ্যধিত তং পদভাবং সুরিমৌলিমণিনাহত্র যথোচে || ৬.১৯ ||

কেবলং ন সকলাঃ শ্রুতিবিদ্যাঃ মানপূর্বকসমস্তগিরোহস্য |
অপ্যনাগতগতপ্রতিপত্তিং শ্রদ দধুঃ পৃথলচেতস এতে || ৬.২০ ||

য়দ্যদেব সপদি প্রকৃতং স্যাত তত্তদেষ যদবেদখলং চ |
সর্বদা সদসি সর্ববুধানাং সর্ববিদ্যতিরিতি প্রথিতোহভূত || ৬.২১ ||

অপ্রয়াতমপি দেশমশেষং ব্যানশে সুজনকৈরববংধুঃ |
পূর্ণদৃক প্রততয়া নিজকীর্ত্যা পূর্ণচংদ্র ইব চংদ্রিকয়াহলম || ৬.২২ ||

সুন্দরেষু সুরমংদিরবৃংদেষ্টিংদিরারমণবংদনকৃত্যম |
আচরন্নসুচিরাত সুবিচারো রূপ্যপীঠপতিমাপ মুকুংদম || ৬.২৩ ||

ভূসুরপ্রবরবুদ্ধিসমৃদ্ধিব্যক্তয়ুক্তবপুষং রুচিরাংগীম |
সূত্রদীপ্তমণিমালিকয়াহলং ভূষিতাং ভবনভূষণভতাম || ৬.২৪ ||

পাদসুন্দরপদক্রমভাবৈঃ ভাসিতাংপ্রকটবর্ণগুণাত্যাম |
ভারতোত্তমভূতামনুরূপাচ্ছাদনাং সমধিকম্বর শোভম || ৬.২৫ ||

রাজসূয়মুখসন্মখবৃত্তাং বাসুদেবগুণনিষ্ঠিতভাবাম |
সর্বধর্মপরিশিক্ষণদক্ষাং বংদিতাং জনতয়া জননীবত || ৬.২৬ ||

মৌলিসংগ্রহবিকর্ষণদূনাং মায়িনা সদসি দুষ্টজনেন |
ন্যায়মার্গমপহায় মহাংতং স্বেশ্বরত্বমপি সাধয়তাহলম || ৬.২৭ ||

সজ্জনৈঃ কতিপয়ৈরতিদীনৈঃ চালিতৈঃ কলিবলাচ্ছভমার্গাত |
অপ্যুপেক্ষিতবিকর্ষণদুঃখাং সাতিশোকমপি কৈশ্চন দৃষ্টাম || ৬.২৮ ||

বাসুদেব ধরণীধর নাথেতু্যচ্চকৈরপি মুহুঃ প্রবদংতীম |
পূর্ণসদগুণমজং গতদোষং বিভ্রতীং হৃদি বিবিক্তমশেষাত || ৬.২৯ ||

বার্যতাং বুধজনৈর্নানু হাহা নৈষ ধর্ম ইতি চাভিদধনাম |
কৃষ্ণলালিততমামনবদ্যাং অপ্যনন্যশরণাং শরণোৎকাম || ৬.৩০ ||

বেদিজামিব পুরা ভরতাগ্র্যঃ স স্বয়ং শ্রুতিততিং খলু দৃষ্ট্ব |
পুষ্টবুদ্ধিরকরোত করুণাক্ষিঃ দুষ্টপক্ষদমনস্থিরসংধাম || ৬.৩১ ||

অব্যয়ং সততমপ্যুপভক্ত্যা বিত্তমগ্র্যমিব দূরয়িয়াসুঃ |
জ্যায়সে সগুরবে হরিগীতাভাষ্যমেষ বিরচয়্য তদাহদাত || ৬.৩২ ||

হেতুবাদিনি বিশংকটবুদ্ধৌ তীর্থমর্থয়তি গংতুমনুজাম |
তাং দিদেশ পুরুষোত্তমতীর্থঃ চিংতয়ন স পুরুষোত্তম রক্ষাম || ৬.৩৩ ||

নীরজা মলয়মংডলবৃত্ত্যা স্লাঘিতো ভুবি সদাল্যনুয়াতঃ |
সাধুপাংথপরিতাপমপাস্যানুত্তরাং দিশময়ান্মরুদংশঃ || ৬.৩৪ ||

বুদ্ধিশুদ্ধিকরণিকরাঢ্যং তীর্থজাতমুভয়ং চ ধরণ্যাম |
আত্মমজ্জনত এব নিকামং পর্যশোধয়দমংদমনীষঃ || ৬.৩৫ ||

বাসুদেবপদসংততসংগী তেজসাহপ্যলমধঃ কৃতশর্বঃ |
অত্যবর্তত নিতাংতমথাসৌ গাংগমোঘমঘনাশনকীর্তিঃ || ৬.৩৬ ||

তত্র তত্র স জগত্ত্রয়চিত্রং কর্ম শর্মদমনুস্মৃতিমাত্রাত |
সংচরন বিদধদাপ নরাণাং গোচরং বদরিকাশ্রমপার্শ্বম || ৬.৩৭ ||

মংডয়ন ভরতখংডমখংডং নাদিরায়ণপদোহত্র পরো যঃ |
তং নমন প্রচুরধীর্হরিগীতাভাষ্যমার্পয়দুপায়নমস্মৈ || ৬.৩৮ ||

প্রীতয়েহস্য পুরতো বরভাষ্যং বাচয়ন স জনতামপসার্য |
বচ্চিম শক্তিত উরুক্রমগীতাভাষ্যামিত্যকথয়ত পুরুসংখ্যঃ || ৬.৩৯ ||

এতদর্থমতিসূক্ষ্মমপি ত্বং শত্রু এব ন যদাথ সমস্তম |
তেন লেশত ইতীহ পদং স্যাদ ইত্যগদ্যত জগজ্জনকেন || ৬.৪০ ||

তেন তৎপ্রবচনে বিহতেহলং শূশ্রুবুঃ প্রাশয়িতা অপি শিষ্যাঃ |
উচ্যতামিতি মুহুঃ সপৃথিব্যাস্ফালনং পদমহো হরিণোক্তম || ৬.৪১ ||

শব্দভেদমবধর্য তমর্চাসন্নিষল্লবপুষঃ পরমস্য |
তস্য ভাববিদমংদমনীষঃ প্রোথিতঃ প্রবচনং ব্যধিতৈভ্যঃ || ৬.৪২ ||

মজ্জনং ব্যধিত শীতলগংগাবারি নিত্যমরুণোদয়কালে |
য়ত স্পৃশংতি ন নরা হিমভীতা অংশ এষ পৃষতামধিপস্য || ৬.৪৩ ||

কার্ঠমৌনমদধাদুপবাসং শুদ্ধমপ্যকৃত শুদ্ধ হৃদিচ্ছন |
নিত্যতুষ্টহরিতোষবিশেষং চিংতয়ন প্রভুমনংতমঠাংতঃ || ৬.৪৪ ||

প্রৈরয়ত স্বচরণে রতচিত্তং মধ্বমত্র দিনমংডলমেনম |
স্বাশ্রমোপগমনায় মুকুন্দো দীপ্তিদৃষ্টিবিদিতাগতিরন্যৈঃ || ৬.৪৫ ||

নক্তমেব ভগবতু্যপয়াতে প্রোদিতে সতি সহস্রমরীচৌ |
মৌনবানলিখদুত্তমচিত্তঃ শিষ্যশিক্ষণপরঃ করুণাবান || ৬.৪৬ ||

নেদৃশং স্থলমলং শমলঘ্নং নাস্য তীর্থসলিলস্য সমং বাঃ |
নাস্মদুক্তিসদৃশং হিতরূপং নাস্তি বিষ্ণুসদৃশং ননু দৈবম || ৬.৪৭ ||

याति तावदधुनैव जनोऽयं व्यासरूपमजितं प्रदिदृक्षुः ।
आब्रजेदिह न वा स हि वेद श्चि बोऽस्त्रिति ययावथ मध्वः ॥ ७.४८ ॥

नाथ नाथ वत नोऽत्र विनाथान मा त्यजोरूकरुणो भगवःस्त्रुम ।
नोदितं स्मृतमपीति हि शिष्यैः स्वामिनोऽभिमतभंगभयेन ॥ ७.४९ ॥

सद्गुरोर्न विरहः सहमानः सत्यतीर्थयतिरन्नगमत तम ।
यस्त्रिवारमितरासूतशाखाश्चर्मग्र्यामाशुगोत पुरुसंख्यात ॥ ७.५० ॥

दुर्गमार्गगतमप्यनुधवन नाहप सोऽयमरुणीभवतीने ।
लीलया सजवमाक्रममाणं व्याश्रयांतरसुदूरशिलासु ॥ ७.५१ ॥

आनिवृत्तवपुषा गुरुणाह्वरात पाणिना ह्यभिनयेन सुनुन्नः ।
व्रसुधीरतियमौ स मुहूर्तात तदिनोपगतमार्गमशेषम ॥ ७.५२ ॥

आश्रमे निजजनानिह दृष्टुं तं प्रसादमहिमानममुष्य ।
प्रोच्य तं प्लवनमप्यतिचित्रं तस्य तैः सह सदाहस्मरदेषः ॥ ७.५३ ॥

वानरेन्द्र इव वायुजबोऽसौ भीमसेन इव दानवभीमः ।
उल्लास गिरिपुंगवशुंगे स ब्रजन वअजिननाशननामा ॥ ७.५४ ॥

बहुसुतग्राणं सविकं समहाविषमोक्षमहाहिमवतमयम ।
विषमोक्षमहाहिमवतमयन नगमैक्षत फुल्लदृगस्तभयः ॥ ७.५५ ॥

সুহসিতকমলাকরোপগূঢ়ং সুজনসুখার্থমনং তভোগশয়্যম |
বিকসিতসুমনোঘটাগমুচ্চং মরতকরত্নময়স্থলাগ্র্যশোভম || ৬.৫৬ ||

পাদোপাং তনমন্মহামুনিগণং হেমপ্রদীপ্তাং বরং
শ্রীমদ্রত্নকলাপমগ্র্যকটকৈর্বিভ্রাজিতং হাটকৈঃ |
দৃষ্ট্বতং ধরণীধরং সুবনমালোল্লাসিনং সুন্দরং স্বানং দাকৃতিমস্মরনুররিপুং
স্বানং দতীর্থস্তদা || ৬.৫৭ ||

|| ইতি শ্রীমৎকবিকুলতিলক ত্রিবিক্রমপংডি তাচার্যসুত
নারায়ণপংডি তাচার্যবিরচিত্তে শ্রীমধ্ববিজয়ে
আনং দাংকিত্তে ষষ্ঠঃ সর্গঃ ||